

การสร้างนามศัพท์ และสมาสีในเรื่องนโโลปาชยาน

นายธีรยุทธ สุนทร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาภาษาตะวันออก

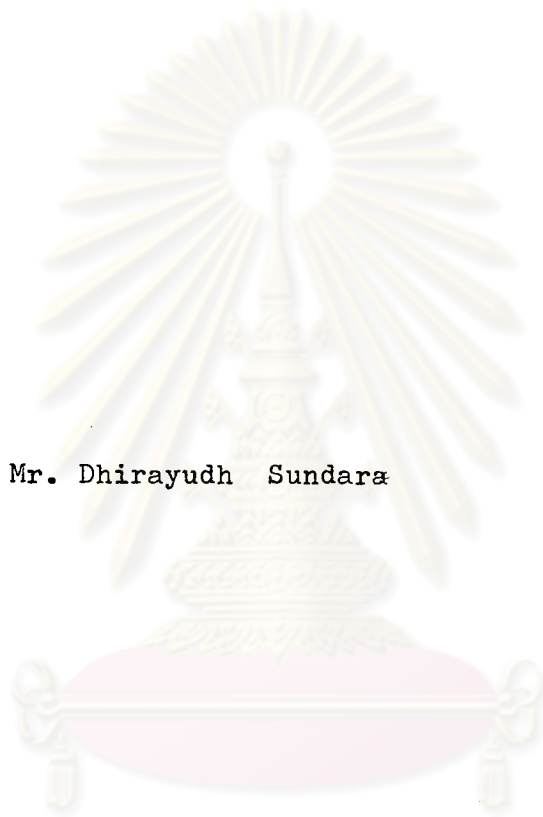
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

I 1584163

THE NOMINAL STEM FORMATION AND COMPOUNDS
IN THE NALOPĀKHYĀNA

Mr. Dhirayudh Sundara

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
for the Degree of Master of Arts

Department of Eastern Languages

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การสร้างนามศัพท์และสมาสในเรื่องนโลปายาน

โดย   นายธีรยุทธ สุนทร

แผนกวิชา   ภาษาตะวันออก

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี ห้าพานิช

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคำหลักสูตรปริณิณามหาบัณฑิต

..... *Prasanna Suntra* ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *วิเศษ มณี* ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์วิเศษ มณี)

..... *สมชาย ธีรกุล* ..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ม.ล.จิรายุ นพวงศ์)

..... *ศกศ.ศรี* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศกศ.ศรี แย้มนัคดา)

..... *ปราณี ห้าพานิช* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี ห้าพานิช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การสร้างนามศัพท์และสมาสีในเรื่องนโโลปาชยาน

ชื่อนิสิต : นายวีรยุทธ คุณทรา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี พาพานิช

แผนกวิชา : ภาษาตะวันออก

ปีการศึกษา : 2521

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษา การสร้างนามศัพท์ และสมาสีในเรื่องนโโลปาชยาน ผลจากการวิจัย มีดังนี้

นามศัพท์เกิดจากการนำปัจจัยมาประกอบ เข้ากับธาตุและคำที่ลงปัจจัยมาแล้ว การสร้างนามศัพท์มี 2 ประเภท ได้แก่การสร้างนามศัพท์ประเภทคำกฤต และการสร้างนามศัพท์ประเภทคำศัพท์ิต ส่วนคำสมาสเกิดจากการนำเอาคำนามหรือคำอื่นที่มี ใช้อยู่ในภาษาจำนวน 2 คำ หรือมากกว่าขึ้นไปมารวมกัน

คำกฤตเกิดขึ้นจากการนำเอาปัจจัยชั้นหนึ่งมาประกอบกับธาตุ ปัจจัยที่ปรากฏมากที่สุดคือนโโลปาชยานคือ อ ปัจจัย และปัจจัยที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ วาส(วสุ) ปัจจัย และหมวดธาตุที่นำมาใช้ในการสร้างคำกฤตในนโโลปาชยานนั้น หมวดที่ปรากฏมากที่สุดคือหมวดที่หนึ่ง และปรากฏน้อยที่สุด คือหมวดที่เจ็ด

คำศัพท์ิตเกิดจากการนำเอาปัจจัยชั้นที่สองมาประกอบกับคำที่มี ใช้อยู่ในภาษา ปัจจัยที่ปรากฏมากที่สุดคือนโโลปาชยานคือ อ ปัจจัย และปัจจัยที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ อิน และ ถ ปัจจัย

คำสมาสที่เกิดจากการนำเอาคำนามหรือคำอื่น ซึ่งมี ใช้อยู่ในภาษาจำนวน 2 คำ หรือมากกว่าขึ้นไปมารวมกัน แบ่งออกได้เป็น 4 ชนิด คือ ทวนทวนสมาส ตตุปฺรฺรสมาส กรุมธารยสมาส และพหุวิหิตสมาส สมาสที่ปรากฏใช้มากที่สุดคือนโโลปาชยานคือกรุมธารยสมาส และที่ปรากฏใช้น้อยที่สุด คือ ทวนทวนสมาส

ถ้าเปรียบเทียบค่ากฤต คำศัพท์ และคำสมาส ที่ปรากฏใช้ในโคลาขยาน
ผู้วิจัยพบว่า คำสมาสมีปรากฏไ้มากที่สุด คำกฤตมีไ้มากเป็นอันดับสอง ส่วนคำศัพท์
มีไ้มากที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title. The Nominal Stem Formation and Compounds in
the Nalopākhyāna
Name. Mr. Dhirayudh Sundara
Thesis Advisor. Assistant Professor Dr. Pranee Lapanich
Department. Eastern Languages
Academic Year. 1978

Abstract

It is the objective of this research to study the nominal formation and compounds in the Nalopākhyāna. The nominal stems are formed by adding suffixes to the roots and to the words already ending in suffixes. The nominal stem formation is divided into two kinds: primary derivatives and secondary derivatives.

In the formation of primary derivatives, primary suffixes are added to the roots. Of the 27 suffixes employed in the Nalopākhyāna, -a suffix is the most frequently used; -vāns(vas) suffix the least. It is also found that of the 10 traditional classes of verbal roots, the first class roots have the highest frequency among the primary derivatives and the seventh class the lowest.

The secondary derivatives are formed by adding secondary suffixes to crude base of nouns or some indeclinables. Again, -a suffix ranks highest in frequency and -ina and -tha suffixes the lowest.

The combining of two or more words already existing in the language into one results in a compounds. Then, compounds which are very rich in Sanskrit can be classified in 4 classes:

Co-ordinatives, Dependent Determinatives, Descriptive Determinatives, and Possessives, according to the system adopted in Arthur A. Macdonell's Sanskrit Grammar for Students. Descriptive Determinatives are the most commonly used whereas Co-ordinatives are very rare.

In comparing of the frequencies of the 3 types of words used in the Nalopākhyāna, it is found by the researcher that, compounds are the most used, followed by primary derivatives and secondary derivatives respectively.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี พาทานิช อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ซึ่งได้ให้ความเอาใจใส่แนะแนวทาง และตรวจแก้ทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

อนึ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ม.ล.จิราญ นพวงศ์ ซึ่งผู้วิจัยได้อาศัยคำบรรยายในชั้นเรียนของท่านเป็นแนวทางในการค้นคว้าและวินิจฉัยวิทยากรณ์ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ บุญยกุล ที่ได้กรุณาแนะแนวทาง และแก้ไขบางตอนในวิทยานิพนธ์นี้

ในที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณทรัพย์ ประกอบสุข คุณทรงศักดิ์ ทรงทอง คุณเสาวลักษณ์ สุนทร และคุณมาลินี แซ่เต๋อง ที่มีส่วนช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มออกมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ	๙
สารบัญ	๗
รายการตารางประกอบ	๘
คำอธิบายการยกตัวอย่าง	๑๑
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์และขอบเขต	2
แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญ	2
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	3
2. การสร้างนามศัพท์	
คำกฤต	6
สรุบบัจจัยกฤต	14
คำศัพท์ิต	15
สรุบบัจจัยศัพท์ิต	20
คำสมาส	21
ทวนทวนสมาส	22
ศตบุรุษสมาส	23
กรุมชารบสมาส	25
พหู วิหิตสมาส	26

3. ผลการวิจัย	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	28
4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	41
บรรณานุกรม	45
ภาคผนวก	46
ประวัติผู้เขียน	61

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

	หน้า
ตารางที่ 1	เปรียบเทียบความถี่และอัตราการย่อยละของค่ากฤต ที่ปรากฏใช้ในโปลาชยานโดยจำแนกตามปัจจัย _____ 29
ตารางที่ 2	เปรียบเทียบความถี่และอัตราการย่อยละของค่ากฤต ที่ปรากฏใช้ในโปลาชยานโดยเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย _____ 30
ตารางที่ 3	เปรียบเทียบความถี่และอัตราการย่อยละของศัพท์ ที่ปรากฏใช้ในโปลาชยานโดยจำแนกตามปัจจัย _____ 32
ตารางที่ 4	เปรียบเทียบความถี่และอัตราการย่อยละของศัพท์ ที่ปรากฏใช้ในโปลาชยานโดยเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย _____ 33
ตารางที่ 5	เปรียบเทียบความถี่และอัตราการย่อยละของคำสมาส ที่ปรากฏใช้ในโปลาชยานโดยจำแนกตามประเภท _____ 34
ตารางที่ 6	เปรียบเทียบความถี่และอัตราการย่อยละของคำสมาส ที่ปรากฏใช้ในโปลาชยานโดยเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย _____ 35
ตารางที่ 7	เปรียบเทียบความถี่และอัตราการย่อยละของค่ากฤต ศัพท์ และสมาสที่ปรากฏใช้ในโปลาชยาน _____ 36
ตารางที่ 8	เปรียบเทียบความถี่และอัตราการย่อยละของหมวดธาตุ แต่ละหมวดที่นำมาใช้กับปัจจัยกฤต _____ 37

คำอธิบายการยกตัวอย่างประกอบ

การอ้างอิงที่มาของการประกอบรูปมีจ้ยตามที่ปรากฏในตำราไวยากรณ์ Sanskrit Grammar ของ William Dwight Whitney นั้น นอกจากจะบอก เลขหน้าหนังสือแล้ว ผู้เขียนได้อ้างอิงข้อควย เช่น p.423. s.1148 หมายความว่าปรากฏอยู่ในหน้า 423 ข้อ 1148

ในการยกตัวอย่างประกอบจากคำที่ปรากฏใช้ในโนโลปายานนั้น จำนวน เลขที่เรียงไว้ข้างหน้าบอกรศรค จำนวนเลขที่เรียงไว้กลางบอกลำดับที่ของโคลก และ จำนวนเลขที่เรียงไว้หลังบอกเลขหน้าหนังสือ เช่น (12:45:66) หมายความว่า นำมา จากศรคที่ 12 โคลกที่ 45 และหน้าที่ 66

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย